

Group Sustainability

Samenvatting ABN AMRO Biodiversiteit stakeholderdialogen

Februari 2021

Contents

Samenvatting ABN AMRO biodiversiteit stakeholderdialogen

Drie rondetafelgesprekken met stakeholders **3**

Aanleiding van de dialogen **3**

Doel van de dialogen **3**

Opzet van de stakeholder dialogen **3**

Conclusies op basis van de ontvangen aanbevelingen **3**

TOP 5 van ontvangen aanbevelingen **4**

Beoogd stappenplan ABN AMRO op korte termijn **4**

Mogelijk stappenplan ABN AMRO op middellange termijn **4**

Dialogen

Inhoudelijke opbouw dialogen **5**

Discussie en algemene observaties uit de dialogen **5**

Dialogoog 1: SDG 14 en 15 **7**

Dialogoog 2: Meten is weten **7**

Dialogoog 3: Beleid en Nederlandse natuur **8**

Over ABN AMRO **9**

Over IUCN NL **9**

Drie rondetafelgesprekken met stakeholders

In december 2020 organiseerde ABN AMRO samen met IUCN NL drie digitale 'rondetafelgesprekken' over biodiversiteit en de rol van financiële instellingen. In totaal namen ruim 40 deelnemers deel aan deze gesprekken. Het gaat om personen uit de wetenschap, vertegenwoordigers vanuit NGO's, klanten en investeerders. Er waren ook voor elke dialoog een aantal bankmedewerkers uit de Taskforce on Biodiversity ABN AMRO (TOBA) uitgenodigd als toehoorder.

Aanleiding van de dialogen

Aanleiding van de gesprekken is dat ABN AMRO haar beleid op biodiversiteit wil verstevigen, door een biodiversiteits-statement en sectoraal risicobeleid te ontwikkelen. Daarin beschrijft ABN AMRO haar ambities, doelen en plannen voor dit thema. De uitkomsten van deze stakeholderdialogen geven ABN AMRO inzicht in wat belanghebbenden belangrijk vinden. Hiermee geeft ABN AMRO o.a. invulling aan de Finance for Biodiversity Pledge, die zij recent ondertekende. Deze dialogen bouwen voort op een eerdere dialoog over biodiversiteit die ABN AMRO in 2017 organiseerde.

Doel van de dialogen

Doel van deze gesprekken was drieledig:

- ▶ het thema biodiversiteit beter begrijpen in relatie tot de rol van financiële instellingen en geld
- ▶ luisteren naar suggesties vanuit de stakeholders om die rol beter vorm te geven
- ▶ het helpen vaststellen van de positie en het risicobeleid van de bank in relatie tot biodiversiteit.

Opzet van de stakeholder dialogen

Elke dialoog bestond uit een aantal open vragen waarover wij met de groep in gesprek gingen. De

dialogen bestonden elk uit een algemeen deel en een thematisch deel voor elke dialoog. In de introductie van de dialogen gaf ABN AMRO aan om biodiversiteit aan het thema klimaat te zullen koppelen, omdat deze thema's sterk verwant zijn aan elkaar.

Conclusies op basis van de ontvangen aanbevelingen

De conclusies in dit document zijn afgeleid van de observaties van de drie stakeholderdialogen die wij organiseerden. De soms kritische visies en uitspraken zijn gedaan door de externe deelnemers van de dialogen en hebben als doel het beleid en de praktische implementatie van het biodiversiteitsbeleid van ABN AMRO te versterken. De stakeholderdialoog werd gevoerd onder de zogenaamde Chatham House rule. Dit betekent dat alle deelnemers vrij gebruik mogen maken van de informatie vergaard tijdens deze dialogen, maar deze informatie niet koppelen aan de identiteit van de deelnemers. Om deze reden zijn alle bijdragen geanonimiseerd. Hieronder worden de meest relevante vragen en punten uit de dialogen samengevat. IUCN NL en ABN AMRO hebben de volgende conclusies geformuleerd op basis van de ontvangen aanbevelingen.

TOP 5 van ontvangen aanbevelingen

- ▶ **Kennis delen:** ABN AMRO zou onderdeel moeten worden van Nederlandse en wereldwijde initiatieven en hierin samenwerken met overheden, ngo's en andere belanghebbenden Bv. PBAF, DNB Sustainable Finance werkgroep over biodiversiteit, Partner Deltaplan Biodiversiteit, en de Finance for Biodiversity Pledge. Uit de dialogen bleek dat samenwerking en kennis delen belangrijk is voor het bereiken van gedeelde resultaten.
- ▶ **Publiek Rapporteren:** ABN AMRO zou haar impact op biodiversiteit uitgebreider moeten meten en rapporteren in haar Impact Report of Integrated Report als onderdeel van de klimaat rapportage / duurzaamheidsrapportage. Aanbeveling is om dit te doen op basis van drukfactoren bv. de drivers van het Intergovernmental Science Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES). Het gaat hierbij zowel om directe (bv. CO₂ uitstoot, landgebruik) als indirecte (bv. consumptiegroei) drukfactoren. De deelnemers aan de dialogen benadrukten dat de eerste stap in het verbeteren van impact het meten van de huidige impact is.
- ▶ **Biodiversiteitsimpacts integreren in dienstverlening op basis van minimumeisen:** ABN AMRO zou minimumeisen moeten stellen op het gebied van biodiversiteit en actief werken aan haar financiële dienstverlening – bijvoorbeeld via een biodiversiteit gerelateerd themafonds of integratie van voorwaarden bij kredietverstrekking.
- ▶ **Samenwerking en dialoog met bedrijven en investeerders:** ABN AMRO zou in haar gesprekken met haar klanten en investeerders biodiversiteitsherstel moeten benoemen als een kans. Door deze focus op kansen ontstaat ruimte om samen met partners te investeren in de natuur.
- ▶ **Bevestiging van integrale benadering:** ABN AMRO moet duurzaamheidsproblemen integraal bekijken, niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief. Daarbij moet de bank rekening houden met reeds bekende oorzaken die voor meerdere duurzaamheidsproblemen gelden (bv. opwarming van de aarde).

Beoogd stappenplan ABN AMRO op korte termijn

- ▶ Ontwikkeling van een ABN AMRO biodiversiteits-statement;
- ▶ Verdere integratie van biodiversiteit in het sector beleid;
- ▶ In-house kennis opbouwen over het thema biodiversiteit. Zowel binnen Group Strategy and Sustainability als binnen andere afdelingen die zich met duurzaamheid en financiële dienstverlening bezighouden;
- ▶ Actief lid worden/blijven van structurele dialogen op het snijvlak van biodiversiteit en de rol van geld bv, Capital Coalition, EUCoP@Biodiversity, Partnership Biodiversity Accounting Financials (PBAF), DNB (De Nederlandsche Bank) Sustainable Finance werkgroep over biodiversiteit, betrokkenheid bij Deltaplan Biodiversiteit bv. als partner.

Mogelijk stappenplan ABN AMRO op middellange termijn

- ▶ Biodiversiteit onderdeel maken van een bredere transformatie naar een duurzame economie door te zoeken naar indirecte drukfactoren, zoals economisch en technologische ontwikkelingen.
- ▶ Stimuleer de groei van biodiversiteitsvriendelijke keuzes onder klanten door hierin zowel positieve als negatieve sturing toe te passen. Voorbeelden hiervan zijn:
 - ▶ Huiseigenaren; stimuleer de vergroening van de omgeving van het eigen huis
 - ▶ Agrarische ondernemers: noem mogelijkheden van natuur inclusieve landbouw in (her)financiering
 - ▶ Bouw: werk samen aan de ontwikkeling en bredere verspreiding van natuur-inclusief bouwen als standaard.

Dialogen

Inhoudelijke opbouw dialogen

De volgende algemene vragen werden bij alle drie de dialogen gesteld aan de deelnemers:

- ▶ Waarom moet een bank – zoals ABN AMRO – zich met biodiversiteit bezighouden?
- ▶ Op welke sectoren zou het biodiversiteitsbeleid van ABN AMRO zich moeten richten?
- ▶ Wat is belangrijker: snel of goed, wetende dat het meet-instrumentarium voor biodiversiteitsimpact van banken nog niet helemaal gereed is?
- ▶ Welke data heeft een bank nodig om een goede afweging te maken?
- ▶ Op welke wijze heeft dit impact op de relatie met klanten?
- ▶ En tot slot, hoe kunnen we – als stakeholders – beter samenwerken?

Elke dialoog had een aantal specifieke vragen, gelinkt aan een specifiek thema. Zie hieronder de thematische vragen:

Specifieke vragen dialoog 1: Leven op land (SDG 15) en leven in water (SDG 14) – 7 december

- ▶ Wat kan ABN AMRO het beste doen m.b.t. het financieren van bedrijven met een hoge impact op ontbossing?
- ▶ Welke water gerelateerde tools kan ABN AMRO toepassen in haar beleid?

Specifieke vragen dialoog 2: Meten is weten – 14 december

- ▶ Wat zou je uit een biodiversiteitsimpactanalyse van ABN AMRO willen opmaken?
- ▶ Welke indicatoren zou ABN AMRO aan haar huidige impact report, dat ABN AMRO maakt i.s.m. Impact Institute moeten toevoegen?

- ▶ Welke tools zou ABN AMRO moeten gebruiken en hoe kan dit leiden tot minder negatieve impact en meer positieve impact op biodiversiteit?

Specifieke vragen dialoog 3: Beleid en Nederlandse natuur – 15 december

- ▶ Wie heeft het primaat van actie op natuur: de overheid, de bank of de klant?
- ▶ Welke rol zouden de onderliggende oorzaken van biodiversiteitsverlies, zoals sociaal-culturele of economische ontwikkelingen, moeten spelen in ABN AMRO's biodiversiteitsaanpak?
- ▶ Op welke wijze kan ABN AMRO zich inzetten voor de Nederlandse natuur?

De bovenstaande vragen dienden als leidraad voor de dialoog. De deelnemers hebben meer bijgedragen, op basis van de ontwikkeling van het gesprek.

Discussie en algemene observaties uit de dialogen

Waarom moet ABN AMRO zich met biodiversiteit bezighouden?

Een biodiversiteits-strategie is een essentieel onderdeel van duurzaamheid. Bijna de helft van onze wereldwijde economie is afhankelijk van de natuur. De fysieke risico's – zoals investeren in bedrijven die voor hun productieproces afhankelijk zijn van dierlijke bestuivers – werd door veel deelnemers als een belangrijke reden voor het ontwikkelen van een biodiversiteits-aanpak voor een bank genoemd. De transitie naar een nieuwe economie op basis van technologische innovatie en systeemverandering biedt kansen. Als bank van de toekomst moet ABN AMRO nu aan boord stappen. Hierin moeten externaliteiten (bv. kosten die door bedrijven of personen verhaald worden op de maatschappij) beter gewaardeerd worden. Hiernaast werd de ethische verantwoordelijkheid en license-to-operate genoemd:

“Als bank van de toekomst is biodiversiteit een essentieel onderdeel (van de financiële dienstverlening en het beleid). De positie van ABN AMRO en marktaandeel betekent dat je in beweging moet komen.”

“Het is geen toeval dat ecologie en economie beiden afstammen van het Griekse oikos – ons huis. De natuur is fundamenteel voor de economie en ons eigen welzijn.”

een bank is dienstbaar aan de maatschappij en kan alleen voortbestaan als impact op biodiversiteit in balans is met de behoefte van de maatschappij.

Om een systeemverandering mogelijk te maken moet ABN AMRO kijken naar zowel de directe (zoals landgebruik) als de indirecte drivers (zoals demografische ontwikkelingen) van biodiversiteitsverlies. De natuur is de basis van onze economie en samenleving, dit betekent dat je ook impact op biodiversiteit als het fundament van andere duurzaamheidsuitdagingen (bv. klimaat) moet zien. We geven nu te veel aandacht aan de problemen zelf – zoals overbevissing – en niet aan de hier onderliggende maatschappelijke oorzaken. Dus moeten we als maatschappij ons instrumentarium veranderen, banken spelen hierin als verstrekker van geld een belangrijke rol. Ook speelt de cultuur binnen de bank een belangrijke rol – heeft een medewerker nog steeds dezelfde carrièrekansen als die een investering afwijst door de impact op de natuur of biodiversiteit?

Sectoren versus marktaandeel

Elke financiële beslissing heeft een impact op biodiversiteit. Maar dat betekent niet dat elke economische sector dezelfde impact heeft op de natuur. Wat betekent dit voor een bank als ABN AMRO waar

bijna de helft van de leningenportfolio van de bank bestaat uit leningen aan consumenten – waaronder vooral hypotheekleningen? En waar een andere grote sector commercieel vastgoed is? De deelnemers vonden dat ABN AMRO zich ook ondanks strategische herijking op activiteiten in Europa – de zogenaamde CIB review – zich moet blijven inzetten daar waar de impact op biodiversiteit het grootst was. Het advies was om door de keten te kijken, bijvoorbeeld naar de impact van retailers. Het is belangrijk om de impact op biodiversiteit voor elke sector te vertalen in een aantal duidelijke vragen. Wat betreft sectoren werd herhaaldelijk landbouw genoemd.

Liever snel met imperfecties dan goed met vertraging?

In deze vraag werden de deelnemers gevraagd na te denken over de afweging snel of goed. Ook spraken we over de onzekerheid van de beschikbaarheid en kwaliteit van data. Op dit moment is het meten van impact lastig omdat de beschikbaarheid van data beperkt is. De meeste deelnemers vonden dat we nu aan de slag moeten gaan omdat het anders te laat is. Perfect is the enemy of the good: start nu met het meten van impact en gebruik hierbij bestaande tools en werk samen met anderen – ook met NGO's. Dus de urgentie van biodiversiteitsverlies is hoog, ondanks imperfecte data. De meeste tools kijken naar impact op biodiversiteit op basis van drukfactoren, zoals landgebruik. Deze tools gebruiken veelal dezelfde achterliggende data. Gebruik wat er is, maar laat dit je niet belemmeren om verder te gaan. Zorg dat je werkt binnen de laatste wetenschappelijke inzichten en ga het gesprek aan met nieuwe initiatieven zoals Science Based Targets Network. Data gaat niet alleen over kwantificeren, ook kwalitatieve data is belangrijk. Sommige zaken rond biodiversiteitsverlies weten we zonder dat ze al wetenschappelijk onderbouwd zijn in data. We moeten niet alles in cijfers willen uitdrukken.

“Het is een kwestie van en/en; je zowel kijken naar impact op biodiversiteit en marktaandeel. Beiden sluiten elkaar niet uit.”

“Het doel – het ombuigen van de curve van biodiversiteitsverlies voor 2030 – is duidelijk. De route hiernaartoe nog niet.”

“Aanpassen naar “Kwalitatieve data worden tegenwoordig soms uit het oog verloren. Alles moet gekwantificeerd, en terwijl je aan het kwantificeren bent had je misschien al meer actie kunnen nemen.”

Dialogoog 1: SDG 14 en 15

Wat kan ABN AMRO het beste doen m.b.t. het financieren van bedrijven met een hoge potentiële impact op bijvoorbeeld landgebruik of ontbossing?

We spraken hier over de keuze tussen uitsluiting van bedrijven met een hoge potentiële impact op biodiversiteit of de dialoog aangaan met deze bedrijven, bijvoorbeeld via een collectieve engagement met andere financiële instellingen of stemgedrag tijdens aandeelhoudersvergaderingen. De deelnemers gaven hier duidelijk aan voorkeur te hebben voor engagement in plaats van uitsluiting. Benadrukt werd dat ABN AMRO veel invloed kan hebben via haar investerings- en leningenbeleid. Biodiversiteit moet de prioriteit krijgen in de keuze. Er is nu veel aandacht voor het koolstof-arm (CO₂) maken van investeringsportefeuilles. Het zou goed zijn te kijken hoe biodiversiteit hier onderdeel van gemaakt kan worden. Beleid is alleen effectief als dit SMART toegepast kan worden en alle belanghebbenden een gelijke stem hebben. ABN AMRO zou actief de dialoog met lokale NGO's moeten aangaan en hun kennis gelijk wegen in besluiten.

Welke water gerelateerde tools kan ABN AMRO toepassen?

In deze discussie werd benadrukt dat de impact van water altijd lokaal is en dat dit altijd lastig is om naar

“Ondanks de CIB Review moet ABN AMRO wel degelijk in de waardeketen van ontbossing kijken. Je hebt met ketens te maken, ook als je er niet direct in investeert ben je er waarschijnlijk mee verbonden.”

wereldwijde doelen te vertalen. Geadviseerd werd een combinatie van algemene tools – zoals van WWF (Water Risk Filter) en WRI (Aqueduct) te combineren met sectorspecifieke tools, zoals de clean shipping index

Dialogoog 2: Meten is weten

Wat zou je uit een biodiversiteitsanalyse willen opmaken?

Een biodiversiteitsimpactanalyse moet kijken naar de directe impacts op biodiversiteit maar ook naar de indirecte oorzaken hierachter. Impact op biodiversiteit is zowel direct als indirect. Banken zouden moeten kijken naar hun eigen impact en die van de bedrijven in wie zij investeren, maar ook naar indirecte impact van bijvoorbeeld toeleveranciers want de impact van een bank is met name indirect. Hiernaast zou er volgens de deelnemers oog voor moeten zijn voor een vierde laag – namelijk de positie die ABN AMRO inneemt binnen een economisch systeem. Door bijvoorbeeld de samenwerking met anderen. Het gaat om de toekomstige bereidheid om met veranderingen om te gaan.

“Klimaat en biodiversiteit zijn sterk met elkaar verbonden, soorten kunnen de verandering in klimaat niet bijbenen. We moeten zoeken naar oplossingen die een positieve impact hebben op beide thema's.”

“Er is te weinig aandacht voor de onderliggende maatschappelijke oorzaken voor deze problemen. We moeten juist ook de indirecte impacts meten, en dat vergt een heel andere manier van denken en een heel ander beleid.”

Impact report

Op dit moment rapporteert ABN AMRO in haar Impact Report al op een aantal van de IPBES drivers, zoals gebruik van schaarse materialen, watergebruik en vervuiling, klimaatverandering, landgebruik en luchtvervuiling. We vroegen de deelnemers welke andere onderwerpen zij graag zouden willen zien. Genoemde additionele drivers zijn:

- ▶ Invasieve soorten;
- ▶ Overexploitatie van soorten – zoals overbevissing;
- ▶ Dierenwelzijn;
- ▶ Omgang met materialen is belangrijk, dit zou verbonden moeten worden aan een ander bestaand thema voor ABN AMRO namelijk circulaire economie;
- ▶ Samenhang van biodiversiteit met mensenrechten.

“Mensenrechten; alles is verbonden. Als het niet goed gaat met bijvoorbeeld watergebruik heeft dit ook weerslag op de mensenrechten.”

Dialoog 3: Beleid en Nederlandse natuur

Positieve bijdragen aan de natuur

In de derde dialoog spaken we over beleid en Nederlandse natuur. Een belangrijk thema hier was samenwerking om tot resultaten te komen. Elke actor moet vanuit eigen

kennis, capaciteit en ervaring opereren. De overheid moet het kader stellen zodat de bank dit kan volgen. Maar tegelijkertijd kan de bank ook de overheid adviseren over hoe je de mogelijkheid om te investeren in de natuur makkelijker kan maken. Binnen het klantperspectief is het belangrijk te zien dat de natuur voor veel klanten altijd al het startpunt is- bijvoorbeeld agrarische klanten. Het is de taak van ABN AMRO om pro-actief hierover het gesprek aan te gaan en samen met de klant natuur-inclusieve oplossingen te realiseren, die economisch rendabel zijn en zorgen voor optimaal beheer van natuurlijke hulpbronnen .

“Banken zouden biodiversiteit vriendelijk ondernemen kunnen belonen met bijvoorbeeld het gemakkelijker verkrijgen van leningen, of lagere rentes.”

“Net als in de natuur is alles onderling afhankelijk, zo kunnen we ook alleen samen het huidige biodiversiteitsverlies ombuigen.”

De wijze waarop we naar natuur kijken binnen het kader van economisch denken moet veranderen. De impact van acties nu – bijvoorbeeld het verminderen van uitstoot van stikstof – vertalen zich niet meteen in winst voor de natuur omdat deze de kans moet krijgen zich te herstellen. Daarom is het belangrijk om de commitment te vertalen naar praktische handvatten. Wat kunnen lokale ondernemers doen om de biodiversiteit te herstellen? En daarin zou ook op beleidsniveau onderscheid gemaakt moeten worden. Er is een goed afwegingskader nodig. Daarin speelt een landschapsbenadering een belangrijke rol.

Natuur inclusief bouwen moet de norm worden, biodiversiteit binnen de bouw worden binnenkort heel normaal. Bijvoorbeeld door nu al rekening te houden met de verandering van het klimaat via groene daken.

Net als in het klimaatdebat wordt vaak gesproken over het reduceren van impact, maar we zijn dit stadium al lang voorbij. We moeten terug naar een situatie die de biodiversiteitswaarde van landgebruik vergroot. Want alleen gelijk houden van zowel klimaat als biodiversiteitsimpact is niet voldoende.

“We moeten lessen trekken uit imperfecte oplossingen voor klimaat, zoals het opkopen van CO₂ credits om de eigen uitstoot te compenseren. Je moet beiden doen, nu beginnen en dan blijven doorpakken want er zijn geen quick wins – je moet een lange termijn lens toepassen. Als je nu bomen gaat planten is dit pas over 100 jaar een volwassen bos.”

Nederlandse natuur

Nederland is een klein landje met veel kleine natuurgebieden, als we het biodiversiteitsverlies willen stoppen moeten we een andere relatie met de natuur aangaan. Dit betekent dat natuur buiten Natura 2000 gebieden meer de ruimte moet krijgen. Welke rol kan ABN AMRO hierin spelen? ABN AMRO zou lokale natuur kunnen stimuleren door een eigen biodiversiteitsfonds op te zetten. Link de hypotheek aan het ondersteunen van de lokale natuur. Niet alleen extra geld kunnen lenen voor het energiezuinig maken van je huis, maar ook om te investeren in een groene leefomgeving. Dit komt de natuur en de klant ten goede, want huizen in een groenere omgeving zijn meestal meer waard. Uiteindelijk komt deze waardeontwikkeling van het onderpand van de hypotheek ook de bank ten goede.

Over ABN AMRO

“Banking for Better for Generations to Come”, is de purpose van ABN AMRO bank. Samen met klanten gaat ABN AMRO de uitdagingen aan van onze tijd. Daardoor geeft de bank samen met haar klanten vorm aan de toekomst. ABN AMRO werkt op drie strategische thema's binnen duurzaamheid: circulaire economie, klimaat en biodiversiteit en sociale impact. De bank doet dit niet alleen vanuit risico-oogpunt, maar ook vanuit de kansen.

Voor meer informatie zie www.abnamro.com

Over IUCN NL

IUCN NL is de Nederlandse tak van de International Union for Conservation of Nature (IUCN), 's werelds grootste en oudste unie voor natuurbescherming. IUCN verenigt de ervaring, kennis en netwerk van 1.400 overheden, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en ruim 15.000 experts. IUCN is de wereldwijde autoriteit op het gebied van de status van de natuur en de benodigde beschermingsmaatregelen. IUCN NL helpt bedrijven bij het meten en waarderen van natuurlijk kapitaal en helpt natuurprojecten zo in te richten dat ze rendabel zijn en daarmee aantrekkelijk voor investeerders.

Zie voor meer informatie www.iucn.nl

Colofon

Thank you for your inspiration, effort and knowledge:

All ABN AMRO colleagues who participated as listeners, Both Ends, Capitals Coalition, Commonland, CREM, IUCN-NL, Kingdom of the Netherlands International Water Affairs, Ministry of Economic Affairs, MVO, Springtij, Nationale Jeugdraad, VN Jongeren, Naturalis, Natuurcollege/ Staatsbosbeheer, PBL, Radboud IPBES, Sustainalize, Tropenbos International, VBDO, Vlinderstichting, WNF, World Animal Protection, WUR Biodiverse Environment, WUR Marine Research, Agriculture and logistics clients of the bank

Stakeholder Dialogue organisation and summary

Wijbrand Fabius, Romie Goedicke, André Jakobs, Tjeerd Krumpelman, Jan Raes, Veerle Siegerink.